

# **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2034 w Mieście Stoczek Łukowski**

## SPIS TREŚCI

|                                                                                               |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Wstęp .....                                                                                   | 3         |
| <b>CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA .....</b>                                                              | <b>6</b>  |
| Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....                                     | 6         |
| Szkolenia pracowników MKRPA.....                                                              | 7         |
| Rynek alkoholowy.....                                                                         | 7         |
| Warunki życia.....                                                                            | 8         |
| Oświata i Kultura .....                                                                       | 9         |
| Bezpieczeństwo publiczne .....                                                                | 11        |
| Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej ...            | 13        |
| Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ..... | 14        |
| Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....                                 | 16        |
| Ubóstwo .....                                                                                 | 16        |
| Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność .....                                   | 17        |
| Bezrobocie .....                                                                              | 19        |
| Bezradność opiekuńczo-wychowawcza.....                                                        | 20        |
| Uzależnienia.....                                                                             | 22        |
| Przemoc domowa.....                                                                           | 24        |
| Przestępczość .....                                                                           | 24        |
| Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025 .....                        | 26        |
| Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań.....                                          | 26        |
| Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią .....                                             | 33        |
| <b>CZĘŚĆ ANALITYCZNA .....</b>                                                                | <b>35</b> |
| Analiza SWOT .....                                                                            | 35        |
| <b>CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....</b>                                                                  | <b>37</b> |
| Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....                              | 37        |
| Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii .....                                   | 52        |
| Źródła finansowania.....                                                                      | 54        |

## Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako „działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie”<sup>1</sup>. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym Stoczek Łukowski jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie<sup>2</sup>.

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - celów strategicznych projektowanych zmian,
  - kierunków niezbędnych działań,
  - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - wskaźników realizacji działań.

---

<sup>1</sup> K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

<sup>2</sup> Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji<sup>3</sup>.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Stoczek Łukowski na lata 2025-2034 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- Strategia Demograficzna 2040;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- Krajowy Plan Odbudowy;
- Program Dostępność Plus 2018-2025;
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,

---

<sup>3</sup> *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o samorządzie powiatowym,
- ustawa o pomocy społecznej,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o ekonomii społecznej,
- ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawa Prawo oświatowe.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na obszarze miasta, a także wskazanie sposobów rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na jakość życia mieszkańców.

## CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

### Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W latach 2022–2024 liczba posiedzeń podkomisji interwencyjno-motywującej systematycznie malała – z 2 w 2022 roku do 0 w 2024 roku. Zauważalny jest również spadek liczby przeprowadzonych rozmów motywujących z osobami uzależnionymi – z 5 w 2022 roku do jedynie 2 w 2024 roku. W analizowanym okresie nie przeprowadzono żadnej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Komisja wydała łącznie 36 opinii dotyczących lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, z największą aktywnością w 2023 roku.

| Działalność MKRPA                                                             | 2022 | 2023 | 2024 |
|-------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|
| Ogólne posiedzenie Komisji                                                    | 5    | 9    | 10   |
| Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywujące                               | 2    | 1    | 0    |
| Przeprowadzone rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia | 5    | 3    | 2    |
| Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych                               | 0    | 0    | 0    |
| Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych   | 3    | 20   | 13   |

W latach 2022–2024 działalność Komisji interwencyjno-motywującej wykazywała stopniowy spadek liczby wpływających wniosków o leczenie odwykowe – z 6 w 2022 roku do 1 w 2024 roku. W 2022 roku i 2023 roku nie rozpoczęto żadnych nowych spraw, natomiast w 2024 roku pojawiła się jedna nowa sprawa. W 2022 roku zlecono jedno badanie przez biegłych sądowych i skierowano jeden wniosek do sądu, a takie same działania odnotowano ponownie w 2024 roku. W 2023 roku nie przeprowadzono żadnych czynności sądowo-biegłych ani nie zakończono żadnych postępowań. Komisja utrzymuje niewielką, ale stałą aktywność, reagując głównie na pojedyncze przypadki uzależnień wymagające interwencji.

| Działalność Komisji interwencyjno-motywującej          | 2022 | 2023 | 2024 |
|--------------------------------------------------------|------|------|------|
| Do Komisji wpłynęło:                                   |      |      |      |
| Wniosków o leczenie odwykowe                           | 6    | 2    | 1    |
| Obecnie rozpoczętych spraw                             | 0    | 0    | 1    |
| Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych | 1    | 0    | 1    |

## **Szkolenia pracowników MKRPA**

W 2022 roku pracownicy MKRPA nie uczestniczyli w żadnych szkoleniach. W latach 2023 i 2024 odnotowano udział w jednym szkoleniu rocznie. Oznacza to, że w ostatnich dwóch latach podjęto działania w kierunku podnoszenia kompetencji pracowników, choć w ograniczonym zakresie.

## **Rynek alkoholowy**

### **2022**

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 10
  - od 4,5% do 18% - 7
  - powyżej 18% - 8
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 6
  - od 4,5% do 18% - 1
  - powyżej 18% - 0

### **2023**

Liczba punktów sprzedaży:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 9
  - od 4,5% do 18% - 7
  - powyżej 18% - 7
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 6
  - od 4,5% do 18% - 1
  - powyżej 18% - 1

### **2024**

Liczba punktów sprzedaży:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 9
  - od 4,5% do 18% - 7

- powyżej 18% - 7
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
- do 4,5% - 6
  - od 4,5% do 18% - 1
  - powyżej 18% - 2

## Warunki życia

**Jedną z fundamentalnych potrzeb społecznych, wpływających bezpośrednio na jakość życia i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jest potrzeba posiadania mieszkania.** Kwestia dostępności mieszkaniowej – rozumianej zarówno jako fizyczna dostępność lokali, jak i ich przystępność cenowa – nabiera szczególnego znaczenia w przypadku grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, takich jak osoby starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, a także młode rodziny czy osoby o niskich dochodach.

W tym obszarze niezwykle istotną rolę pełni **samorząd lokalny**, który poprzez odpowiedzialnie prowadzoną politykę mieszkaniową może aktywnie przeciwdziałać marginalizacji społecznej, wspierać rozwój wspólnoty lokalnej i zwiększać atrakcyjność Miasta jako miejsca do życia. Kluczowe działania samorządu obejmują m.in. rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego, tworzenie zasobów mieszkań chronionych czy wspomaganych, a także współpracę z organizacjami społecznymi i podmiotami rynku nieruchomości.

**Sytuacja demograficzna** – w tym zmieniająca się struktura wieku, migracje czy liczba gospodarstw domowych – stanowi istotne uwarunkowanie dla planowania lokalnej polityki mieszkaniowej. Wymusza konieczność dostosowania oferty mieszkaniowej do realnych potrzeb mieszkańców, takich jak np. dostępność mieszkań dla seniorów, osób samotnych czy rodzin wielodzietnych. Odpowiedzialna polityka w tym zakresie przekłada się nie tylko na warunki bytowe, ale też na spójność społeczną i przeciwdziałanie zjawiskom takim jak bezdomność czy depopulacja.

**Równie istotnym filarem polityki społecznej jest system opieki zdrowotnej**, którego celem jest zapewnienie każdemu obywatelowi dostępu do niezbędnych świadczeń medycznych, niezależnie od jego statusu materialnego. W Polsce system ten opiera się na **modelu ubezpieczeniowym**, co oznacza, że osoby objęte ubezpieczeniem zdrowotnym mają zagwarantowane prawo do ochrony zdrowia i korzystania z usług medycznych finansowanych ze środków publicznych.

System ten tworzą różnorodne **instytucje i podmioty lecznicze**, w tym placówki podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistyczne przychodnie, szpitale, a także personel



medyczny – lekarze, pielęgniarki, ratownicy i terapeuci – którzy wspólnie zapewniają kompleksową opiekę zdrowotną. Ramy prawne tego systemu wyznaczają m.in.:

- **ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,**
- **ustawa o działalności leczniczej** (zastępująca dawną ustawę o zakładach opieki zdrowotnej).

## **Oświata i Kultura**

**Placówki oświatowe i kulturalne funkcjonujące na terenie Miasta pełnią niezwykle istotną rolę w życiu lokalnej społeczności, będąc nie tylko przestrzenią nauki i rozwoju, ale także miejscem budowania więzi międzyludzkich, integracji międzypokoleniowej oraz kultywowania tradycji.** Ich obecność i działalność wpływają pozytywnie na różne grupy mieszkańców – od najmłodszych po seniorów – przyczyniając się do tworzenia zrównoważonego i spójnego społeczeństwa.

W przypadku dzieci i młodzieży placówki oświatowe oferują przede wszystkim dostęp do wysokiej jakości edukacji, która stanowi fundament przyszłych sukcesów zawodowych i osobistych. To tutaj młodzi mieszkańcy zdobywają wiedzę, rozwijają umiejętności i uczą się funkcjonowania w społeczeństwie. Równie ważne są jednak działania wykraczające poza tradycyjny program nauczania – zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, warsztaty tematyczne czy konkursy, które umożliwiają uczniom rozwijanie pasji, odkrywanie talentów i kształtowanie tożsamości. Dzięki temu szkoły stają się nie tylko miejscem obowiązku, ale także przestrzenią samorealizacji, budowania relacji i rozwijania kompetencji społecznych.

Placówki kulturalne, takie jak domy kultury, biblioteki czy świetlice wiejskie, odgrywają również ważną rolę w codziennym życiu mieszkańców. Są one otwarte na lokalną społeczność i oferują bogaty program wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych. Dorośli i seniorzy mogą uczestniczyć w spotkaniach tematycznych, wykładach, warsztatach rękodzielniczych, zajęciach ruchowych czy kursach rozwoju osobistego. Tego typu aktywności nie tylko wzbogacają wiedzę i umiejętności, ale również sprzyjają przeciwdziałaniu samotności i wykluczeniu społecznemu, wspierają aktywne starzenie się i umożliwiają rozwijanie nowych pasji oraz zainteresowań. Dla wielu osób starszych to również okazja do podzielenia się doświadczeniem i mądrością życiową z młodszymi pokoleniami, co dodatkowo umacnia więzi międzyludzkie.

Warto również podkreślić, że placówki oświatowe i kulturalne coraz częściej dostosowują swoją ofertę oraz infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dzięki odpowiednim udogodnieniom architektonicznym, technicznym oraz programowym, osoby

z różnymi ograniczeniami mają możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Tego typu inkluzywność jest niezwykle ważna – nie tylko z perspektywy sprawiedliwości społecznej, ale również jako wyraz troski o wspólnotę, w której każdy ma swoje miejsce.

Instytucje te pełnią również ważną funkcję w zakresie budowania lokalnej tożsamości i pielęgnowania tradycji. Organizacja wydarzeń okolicznościowych, świąt, festynów czy wystaw tematycznych pozwala mieszkańcom uczestniczyć w kulturze regionu, poznawać lokalne dziedzictwo i przekazywać je kolejnym pokoleniom. W ten sposób placówki oświatowe i kulturalne stają się naturalnym łącznikiem między przeszłością a przyszłością – promując jednocześnie wartości wspólnotowe i nowoczesne podejście do rozwoju społecznego.

Rola placówek oświatowych i kulturalnych w Mieście ma charakter wielowymiarowy. Wspierają one nie tylko proces edukacyjny i rozwój osobisty, ale również odgrywają kluczową rolę w integracji społecznej, budowaniu relacji międzyludzkich oraz wzmacnianiu tożsamości lokalnej. Dzięki nim Miasto może funkcjonować jako społeczność otwarta, aktywna i solidarna, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, sprawności czy sytuacji życiowej – może znaleźć przestrzeń dla siebie, rozwijać swoje możliwości i współtworzyć życie publiczne.

**Działania profilaktyczne w szkołach Miasta Stoczek Łukowski stanowią istotny element systemu oświaty, łącząc funkcję edukacyjną z wychowawczą i wspierającą rozwój społeczny młodzieży.** Placówki oświatowe nie tylko przekazują wiedzę, lecz także aktywnie angażują się w budowanie postaw odpowiedzialnych i świadomych zagrożeń, takich jak uzależnienia, przemoc czy presja rówieśnicza.

W tym kontekście szczególnie istotną rolę odgrywają coroczne **Szkolne Dni Profilaktyki**, które wpisują się w szersze działania wychowawczo-profilaktyczne. Każdego roku organizowane są wydarzenia tematyczne skierowane do uczniów szkół podstawowych, mające na celu uświadamianie zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz promowanie zdrowego, wolnego od nałogów stylu życia.

- W **2022 roku** zorganizowano wydarzenie pod hasłem „**Uwolnij swoją moc. Nie dla nałogów, tak dla zdrowia**”. Choć dokładne dane liczby uczestników nie są dostępne, zaangażowanie uczniów, nauczycieli i rodziców miało zauważalny wpływ na świadomość młodzieży w zakresie profilaktyki uzależnień.
- W **2023 roku** motywem przewodnim spotkań było hasło „**Moje życie w moich rękach**”. W wydarzeniu wzięło udział **100 uczniów** oraz **6 nauczycieli**, jednak nie odnotowano udziału rodziców, co może wskazywać na potrzebę szerszego włączenia opiekunów w proces profilaktyczny.

- W **2024 roku** profilaktykę kontynuowano poprzez organizację dni pod nazwą „**Życie bez uzależnień**”, w których uczestniczyło **90 uczniów i 5 nauczycieli**. Tematyka wydarzenia ponownie koncentrowała się na wzmacnianiu postaw prozdrowotnych, rozwijaniu kompetencji społecznych i wspieraniu umiejętności radzenia sobie z presją środowiskową.

Systematyczne organizowanie tych działań dowodzi, że szkoły w Mieście Stoczek Łukowski są aktywnymi ośrodkami profilaktyki społecznej, integrującymi młodzież wokół wartości takich jak odpowiedzialność, samoświadomość i troska o zdrowie. Dalsze rozwijanie tej formy edukacji, przy jednoczesnym zwiększaniu udziału rodziców i lokalnych instytucji, może znacząco wzmocnić skuteczność profilaktyki w mieście.

### **Bezpieczeństwo publiczne**

**Bezpieczeństwo publiczne** obejmuje całokształt działań, środków i instytucji mających na celu ochronę mieszkańców przed zagrożeniami, które mogą zakłócać ich codzienne funkcjonowanie, poczucie stabilności i spokoju. To stan, w którym jednostki oraz wspólnoty lokalne mogą żyć i działać zgodnie z przyjętymi normami prawnymi, społecznymi i obyczajowymi – bez obawy o swoje życie, zdrowie, mienie czy godność.

**Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego jest jednym z kluczowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.** Obejmuje ono zarówno działania prewencyjne, jak i reagowanie na sytuacje kryzysowe, współpracę z policją, strażą pożarną, strażą miejską, a także wspieranie inicjatyw obywatelskich i lokalnych form samoorganizacji w tym obszarze. Samorządy mogą również podejmować działania w zakresie monitoringu przestrzeni publicznych, poprawy infrastruktury oświetleniowej, rewitalizacji zaniedbanych obszarów czy tworzenia bezpiecznych przestrzeni rekreacyjnych, które sprzyjają integracji mieszkańców i ograniczają czynniki ryzyka.

**Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływają także działania o charakterze pośrednim,** realizowane w ramach innych obszarów polityki lokalnej. Są to m.in. inicjatywy w zakresie edukacji, wychowania i profilaktyki, które kształtują postawy obywatelskie i społeczne już od najmłodszych lat. Znaczenie ma również dostępność do opieki zdrowotnej, wsparcia psychologicznego, instytucji pomocowych czy placówek socjalnych, które odpowiadają na potrzeby osób w kryzysie.

Ważną rolę odgrywa także **walka z przyczynami przestępczości i problemów społecznych,** takimi jak uzależnienia od alkoholu czy narkotyków, przemoc domowa, bezrobocie czy ubóstwo. Kompleksowe podejście do bezpieczeństwa publicznego zakłada

zatem nie tylko przeciwdziałanie skutkom zagrożeń, lecz również usuwanie ich źródeł poprzez politykę społeczną, edukacyjną i gospodarczą.

Współczesne rozumienie bezpieczeństwa publicznego uwzględnia też elementy **bezpieczeństwa psychicznego i emocjonalnego** – takie jak przeciwdziałanie mowie nienawiści, dyskryminacji czy wykluczeniu – które wpływają na to, jak mieszkańcy postrzegają swoje otoczenie i relacje społeczne. Dlatego działania miasta w tym zakresie powinny być zintegrowane, wielopłaszczyznowe i oparte na współpracy z mieszkańcami oraz organizacjami społecznymi.

**Zjawisko przestępczości w Mieście Stoczek Łukowski, choć nie przybiera masowej skali, stanowi istotny obszar monitorowania lokalnego bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców.** W ostatnich latach zauważalny jest wzrost liczby interwencji podejmowanych przez służby porządkowe, zwłaszcza w kontekście przestępstw i wykroczeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

**Dane z lat 2022–2024 wskazują na trzykrotny wzrost interwencji związanych z alkoholem i narkotykami** – z 5 przypadków w roku 2022 do aż 15 w roku 2024. Taka tendencja może być sygnałem **pogłębiającego się problemu uzależnień**, zwłaszcza wśród osób młodych, ale może również świadczyć o **lepszemu identyfikacji zagrożeń i zwiększonej skuteczności działań służb mundurowych i instytucji lokalnych**. Niezależnie od przyczyn, dane te wskazują na potrzebę wzmożonej profilaktyki, edukacji oraz współpracy międzyinstytucjonalnej w celu przeciwdziałania eskalacji zjawiska.

| <b>Interwencje związane z alkoholem i narkotykami</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|-------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Liczba interwencji w latach</b>                    | 5           | 9           | 15          |

W latach 2022–2024 liczba przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub narkotyków znacząco wzrosła – z 3 w 2022 roku do 15 w 2024 roku, co wskazuje na rosnący problem w tym obszarze. Jednocześnie obserwuje się spadek liczby incydentów związanych z zakłócaniem porządku publicznego – z 63 do 39, co może świadczyć o skuteczniejszej prewencji lub zmianie charakteru problemów społecznych. W całym analizowanym okresie nie odnotowano przestępstw popełnionych przez nieletnich pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Może to wskazywać na skuteczność działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży lub na ograniczoną wykrywalność takich przypadków.

| <b>Przestępstwa pod wpływem alkoholu/narkotyków</b>         | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|-------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Prowadzenie pojazdów pod wpływem</b>                     | 3           | 12          | 15          |
| <b>Zakłócanie porządku publicznego</b>                      | 63          | 48          | 39          |
| <b>Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem</b> | 0           | 0           | 0           |

W latach 2022–2024 na terenie Miasta Stoczek Łukowski najczęściej wszczynano, stwierdzano i kończono postępowania dotyczące uchylania się od obowiązku alimentacyjnego – ich liczba wzrosła z 3 do 4. Liczba przypadków znęcania się nad rodziną była zmienna: 2 w 2022 roku, 1 w 2023 i ponowny wzrost do 3 w 2024 roku, co może wskazywać na niestabilność tego zjawiska i potrzebę dalszego monitorowania. W zakresie grózb karalnych zauważalny jest spadek – od 2 przypadków w 2022 do braku takich zdarzeń w 2024 roku. Może to świadczyć o częściowej skuteczności działań prewencyjnych lub zmianach w sposobie zgłaszania i klasyfikowania tego typu przestępstw.

| <b>Przestępstwa<br/>wszczęte/stwierdzone/zakończone<br/>na terenie Miasta Stoczek<br/>Łukowski</b> | <b>2022</b> |   |   | <b>2023</b> |   |   | <b>2024</b> |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---|---|-------------|---|---|-------------|---|---|
|                                                                                                    | w           | s | z | w           | s | z | w           | s | z |
| <b>Znęcanie się nad rodziną</b>                                                                    | 2           | 2 | 2 | 1           | 1 | 1 | 3           | 3 | 3 |
| <b>Groźba karalna</b>                                                                              | 2           | 2 | 2 | 1           | 1 | 1 | -           | - | - |
| <b>Inne (uchylanie się od alimentów)</b>                                                           | 3           | 3 | 3 | 3           | 3 | 3 | 4           | 4 | 4 |

### **Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej**

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei Miasto realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych wskutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Miasta Stoczek Łukowski zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stoczku Łukowskim. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

### **Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Miasto ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracownicy socjalni poprzez świadczenie pracy socjalnej wzmacniają zdolności swoich podopiecznych, motywują do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz aktywizują zawodowo i społecznie. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

## Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

### Ubóstwo

Ubóstwo to złożone zjawisko, które oznacza stan trwałego niedoboru środków materialnych i społecznych, uniemożliwiających jednostce lub rodzinie zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych – takich jak wyżywienie, odzież, mieszkanie, edukacja czy opieka zdrowotna. O ubóstwie mówi się nie tylko w kontekście braku dochodu, ale także ograniczenia dostępu do zasobów niezbędnych do godnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym.

Przyczyny ubóstwa są wieloczynnikowe i często wzajemnie się przenikają. Może je wywoływać m.in. bezrobocie, niskie wykształcenie, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc domowa, dezorganizacja życia rodzinnego, a także czynniki systemowe, takie jak niewystarczające wsparcie instytucjonalne czy nieskuteczna polityka rynku pracy. Skutkiem ubóstwa bywa marginalizacja społeczna, ograniczenie szans rozwoju dzieci i młodzieży, wzrost ryzyka uzależnień i przestępczości, a także dziedziczenie biedy z pokolenia na pokolenie.

Ubóstwo dotyka najczęściej osoby samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, osoby starsze i samotne, ludzi z niepełnosprawnościami oraz osoby z niskim poziomem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Również imigranci, przedstawiciele grup mniejszościowych i osoby dotknięte chorobami przewlekłymi są bardziej narażone na wykluczenie ekonomiczne i społeczne.

Dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze, w tym skutki pandemii COVID-19, inflacja oraz rosnące koszty życia, w istotny sposób pogłębiły istniejące nierówności i wpłynęły na wzrost zagrożenia ubóstwem w skali całego kraju, w tym także w mniejszych miastach, czy też w większych miastach.

Analiza danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje, że w latach 2022–2024 ubóstwo było istotną przesłanką do udzielania wsparcia rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, choć liczba takich przypadków utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie:

| wody przyznawania pomocy społecznej –<br>zba rodzin | 2022 | 2023 | 2024 |
|-----------------------------------------------------|------|------|------|
| ubóstwo                                             | 16   | 13   | 14   |

Liczby te wskazują, że problem ubóstwa ma w Mieście charakter umiarkowany, ale ciągły. **Po niewielkim spadku w 2023 roku nastąpił ponowny wzrost liczby rodzin potrzebujących wsparcia w roku 2024**, co może wynikać m.in. z inflacji, trudności w dostępie do rynku pracy lub obniżenia realnej wartości świadczeń społecznych.



Warto zwrócić uwagę, że dane liczbowe mogą nie w pełni oddawać rzeczywistą skalę ubóstwa – część rodzin z różnych przyczyn (wstyd, brak wiedzy o dostępnych formach pomocy, niewiara w skuteczność wsparcia) nie zgłasza się po pomoc instytucjonalną. Dlatego tak ważne są działania profilaktyczne, środowiskowe oraz skuteczna diagnoza lokalnych potrzeb.

### **Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność**

Długotrwała choroba dotyczy osób, które przez dłuższy czas pozostają pod stałą opieką medyczną z powodu schorzenia o przewlekłym charakterze. Często są to choroby, które nie poddają się całkowitemu wyleczeniu – możliwe jest jedynie łagodzenie ich objawów. W odróżnieniu od niej, ciężka choroba to taka, która bezpośrednio zagraża życiu pacjenta i wymaga intensywnego leczenia lub stałej opieki.

Przy przyznawaniu pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby, pod uwagę brany jest nie tylko sam fakt istnienia schorzenia, lecz również jego wpływ na codzienne funkcjonowanie osoby ubiegającej się o wsparcie. Znaczenie mają tu m.in. ponoszone koszty leczenia (zakup leków, wizyty u specjalistów), trudności w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia czy też ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy – trwale lub okresowo – ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia pełnienie ról społecznych, w tym szczególnie podjęcie pracy zawodowej. Do tej grupy zalicza się także osoby z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy, jak również dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed ukończeniem 16. roku życia.

Osoby niepełnosprawne lub przewlekle chore, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i pozbawione są wsparcia ze strony bliskich, mogą uzyskać pomoc w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, podstawową pielęgnację zgodnie z zaleceniami lekarza oraz w miarę możliwości, umożliwienie kontaktu z otoczeniem.

Z kolei specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do indywidualnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności. Obejmują one m.in. wsparcie w nabywaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wsparcie w procesie leczenia i rehabilitacji czy pomoc w integracji społecznej i zawodowej.

Usługi te świadczą osoby posiadające odpowiednie przygotowanie zawodowe – pracownicy socjalni, psycholodzy, pedagodzy, pielęgniarki, rehabilitanci czy asystenci osób niepełnosprawnych.

Dla osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają całodobowej opieki, możliwe jest uzyskanie pobytu w mieszkaniu chronionym. To forma wsparcia, której celem jest przygotowanie mieszkańców – przy wsparciu specjalistów – do samodzielnego życia i pełnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

W przypadkach, gdy osoba wymaga całodobowej opieki, której nie da się zapewnić w inny sposób, przysługuje jej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Placówki te oferują szeroki zakres usług – bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych – dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców, zgodnie ze standardami określonymi w przepisach wykonawczych.

Osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu niepełnosprawności i spełniającej kryteria dochodowe, przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej. Świadczenie to przysługuje, jeśli:

- dochód osoby samotnie gospodarującej jest niższy niż ustalone kryterium dochodowe dla osoby samotnej,
- dochód osoby oraz dochód na członka rodziny są niższe od kryterium dochodowego obowiązującego na osobę w rodzinie.

W Mieście Stoczek Łukowski kwestie związane z długotrwałymi chorobami oraz niepełnosprawnością należą do jednych z najczęściej zgłaszanych przyczyn, na podstawie których mieszkańcy ubiegają się o wsparcie ze strony systemu pomocy społecznej. Są to problemy, które mają charakter przewlekły, a ich skutki znacząco wpływają na codzienne funkcjonowanie zarówno osób dotkniętych chorobą lub niepełnosprawnością, jak i ich rodzin.

Analiza danych z lat 2022–2024 pozwala zauważyć, że potrzeba pomocy w tych obszarach utrzymuje się na relatywnie stabilnym poziomie, choć można dostrzec nieznaczna tendencję spadkową. W przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby, w 2022 roku świadczenia przyznano 16 rodzinom, w 2023 roku – 15 rodzinom, natomiast w 2024 roku liczba ta zmniejszyła się do 12 rodzin. Podobna stabilizacja, choć z mniejszą dynamiką zmian, widoczna jest w przypadku niepełnosprawności – w 2022 roku pomoc otrzymało 14 rodzin, a w kolejnych dwóch latach po 13 rodzin rocznie.

Mimo tych niewielkich zmian liczbowych, dane jednoznacznie wskazują, że zarówno niepełnosprawność, jak i choroby przewlekłe wciąż pozostają istotnym elementem lokalnych potrzeb społecznych. Wymagają one ciągłej troski ze strony samorządu oraz systemowego

podejścia do opieki, rehabilitacji i integracji osób dotkniętych tymi problemami ze społecznością lokalną. Regularne monitorowanie sytuacji w tym zakresie oraz rozwijanie usług wspierających te grupy – jak usługi opiekuńcze, specjalistyczne, czy mieszkania chronione – powinno pozostać jednym z priorytetów lokalnej polityki społecznej.

| <b>Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|--------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Niepełnosprawność                                            | 14          | 13          | 13          |
| Długotrwała lub ciężka choroba                               | 16          | 15          | 12          |

## **Bezrobocie**

Bezrobocie definiuje się jako sytuację, w której część osób w wieku produkcyjnym jest gotowa i zdolna do podjęcia pracy, aktywnie jej poszukuje, lecz nie znajduje zatrudnienia. Jest to efekt nierównowagi między podażą siły roboczej a popytem na nią ze strony rynku pracy. Na poziom bezrobocia wpływają zarówno czynniki płacowe, które regulują wielkość zatrudnienia poprzez wysokość realnych wynagrodzeń, jak i czynniki pozapłacowe, które mogą ograniczać zapotrzebowanie na pracowników lub zwiększać liczbę osób gotowych do pracy.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy może sprawić, że osoba bezrobotna zacznie postrzegać swoją sytuację jako stały sposób na życie. Im dłużej trwa brak zatrudnienia, tym większe jest ryzyko, że bezrobotni zaczną akceptować swoje warunki, rezygnując z aktywnego poszukiwania pracy. Taka postawa często prowadzi do obniżenia standardu życia, zwiększenia zależności od pomocy zewnętrznej oraz osłabienia motywacji do zmiany sytuacji. Przedłużający się okres bezrobocia sprzyja również narastaniu problemów społecznych, może przyczyniać się do pojawienia się patologii, a także znacznie ogranicza szanse na ponowne znalezienie zatrudnienia. W efekcie prowadzi to do pogorszenia sytuacji materialnej oraz izolacji społecznej osoby dotkniętej tym problemem<sup>4</sup>.

W kontekście społeczności Miasta Stoczek Łukowski dane z ostatnich lat pokazują, że bezrobocie jest jednym z istotnych powodów, dla których rodziny korzystają z pomocy społecznej. W 2022 roku wsparcie z powodu bezrobocia otrzymało 11 rodzin, w 2023 roku liczba ta nieco spadła do 9, jednak w 2024 roku ponownie wzrosła do 11 rodzin. Taki przebieg wskazuje na pewną zmienność sytuacji na lokalnym rynku pracy, która może być związana z różnymi czynnikami – od sytuacji gospodarczej regionu, przez zmiany demograficzne, aż po skuteczność działań aktywizujących bezrobotnych.

<sup>4</sup> Kozłowska B., *Długotrwałe bezrobocie* [w:] „Rynek pracy”, nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

Długotrwałe bezrobocie pozostaje poważnym wyzwaniem społecznym w mieście, wymagającym zarówno działań profilaktycznych, jak i aktywnej polityki rynku pracy, by zapobiegać marginalizacji osób pozostających bez zatrudnienia i wspierać ich powrót do aktywności zawodowej.

| <b>Powody przyznawania pomocy społecznej –<br/>liczba rodzin</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Bezrobocie                                                       | 11          | 9           | 11          |

### **Bezradność opiekuńczo-wychowawcza**

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego.

Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współlistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych.

Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania Miasta i powiatu. Po stronie Miasta jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Miasto zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia, gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

**Instytucjonalna piecza zastępcza** to system opieki nad dziećmi i młodzieżą, którzy z różnych powodów nie mogą pozostać w swoich biologicznych rodzinach. W ramach tego systemu dzieci są umieszczane w instytucjach opiekuńczych, takich jak ośrodki dla nieletnich, czy placówki opiekuńczo-wychowawcze. Tam otrzymują opiekę, wsparcie oraz podstawowe potrzeby życiowe, a także edukację i pomoc psychologiczną. Instytucjonalna piecza zastępcza ma na celu zapewnienie bezpiecznego i odpowiedniego środowiska dla dzieci, które nie mogą być pod opieką swoich rodziców.

W Mieście Stoczek Łukowski problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowi stały i istotny powód przyznawania pomocy społecznej rodzinom. W latach 2022–2024 liczba rodzin korzystających z wsparcia z tego tytułu utrzymuje się na zbliżonym poziomie – odpowiednio 12 rodzin w 2022 roku oraz po 11 rodzin w kolejnych dwóch latach. Takie dane wskazują, że wyzwania związane z opieką i wychowaniem dzieci pozostają ważnym obszarem, w którym lokalne instytucje świadczą pomoc, wspierając rodziny w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami i budowaniu zdrowych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

| <b>Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|--------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych               | 12          | 11          | 11          |

## **Uzależnienia**

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń

wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych Miasta. Ich realizacja prowadzona jest w postaci miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę Miasta, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem miejskiego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd Miasta na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 41 ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta.

W Mieście Stoczek Łukowski problem alkoholizmu jako przyczyna przyznawania pomocy społecznej występuje stosunkowo rzadko i wykazuje wyraźną tendencję spadkową. W 2022 roku wsparcie z powodu alkoholizmu otrzymały 2 rodziny, w 2023 roku liczba ta zmalała do 1, natomiast w 2024 roku nie odnotowano już rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu.

Te dane mogą świadczyć o poprawie sytuacji związanej z problemem alkoholowym w Mieście, skuteczniejszych działaniach profilaktycznych lub zmieniającym się charakterze potrzeb społecznych mieszkańców, jednakże należy również brać pod uwagę możliwość istnienia problemu alkoholowego w formie ukrytej. Wiele rodzin może nie zgłaszać trudności wynikających z alkoholizmu z obawy przed stygmatyzacją lub ingerencją instytucji pomocowych. Z tego względu liczba przypadków odnotowanych w systemie pomocy społecznej może nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę problemu.

| <b>Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|--------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Alkoholizm                                                   | 2           | 1           | 0           |

## **Przemoc domowa**

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Do zadań własnych Miasta zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, należy w szczególności tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doświadczających przemocy domowej,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców/opiekunów w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy osobom potrzebującym.

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej działa Zespół Interdyscyplinarny zrzeszający specjalistów z różnych dziedzin (MGOPS, policja, oświata, kuratela, komisja ds. problemów alkoholowych). Zespół tworzy grupy diagnostyczno-pomocowe do pracy z rodzinami.

## **Przestępczość**

Przestępczość to zespół działań sprzecznych z obowiązującym porządkiem prawnym, które naruszają ustanowione normy społeczne i są penalizowane na mocy przepisów prawa karnego. Obejmuje szerokie spektrum czynów zabronionych – od drobnych wykroczeń po poważne przestępstwa – w tym m.in. kradzieże, przemoc fizyczną i psychiczną, oszustwa, przestępstwa przeciwko mieniu, zdrowiu i życiu, a także czyny wynikające z uzależnień czy patologii społecznych.

Zjawisko przestępczości wpływa destabilizująco na życie społeczne – osłabia poczucie bezpieczeństwa obywateli, budzi obawy o zdrowie i życie, a także może prowadzić do marginalizacji niektórych grup społecznych. Jego skutki są odczuwalne zarówno w wymiarze



indywidualnym, jak i zbiorowym – przyczyniają się m.in. do wzrostu kosztów społecznych i finansowych, obniżenia jakości życia oraz zwiększenia zapotrzebowania na interwencje służb porządkowych i pomoc społecznej.

Zapobieganie i zwalczanie przestępczości to zadanie organów ścigania, sądownictwa oraz instytucji wspierających działania profilaktyczne, resocjalizacyjne i edukacyjne. Działania te mają na celu nie tylko karanie sprawców, ale także przeciwdziałanie przyczynom przestępczości poprzez wzmacnianie systemu wartości społecznych, promowanie zachowań prospołecznych oraz wspieranie osób i rodzin w kryzysie.

## **Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025**

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Stoczek Łukowski jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej Miasta oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców Miasta. W następnych podrozdziałach zaprezentowano wyniki badań ankietowych pochodzących z diagnozy przeprowadzonej na terenie Miasta Stoczek Łukowski w 2025 roku.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Mieście Stoczek Łukowski wśród trzech grup:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna;
- pracownicy instytucjonalni.

### **Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań**

#### **Mieszkańcy Miasta Stoczek Łukowski:**

Badania obejmowały mieszkańców w Mieście Stoczek Łukowski, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. W badaniu wzięło udział 101 mieszkańców, a w tym 67% kobiet oraz 33% mężczyzn.

#### **1. Problemy społeczne**

**Wniosek:** Mieszkańcy postrzegają długotrwałe choroby, uzależnienia (szczególnie alkoholowe i narkotykowe) oraz bezrobocie jako najpoważniejsze problemy społeczne.

**Podsumowanie:** Wskazuje to na potrzebę wzmocnienia profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałania uzależnieniom i aktywnego wspierania rynku pracy.

#### **2. Warunki życia**

**Wniosek:** Mieszkańcy są bardziej zadowoleni z warunków mieszkaniowych niż ze swojej sytuacji finansowej.

**Podsumowanie:** Choć większość ocenia swój poziom życia pozytywnie, zauważalna jest pewna niepewność ekonomiczna, wymagająca dalszego wsparcia materialnego.

#### **3. Źródła utrzymania**

**Wniosek:** Główne źródła dochodu to zatrudnienie w sektorze publicznym i prywatnym; relatywnie niski odsetek mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń społecznych.

**Podsumowanie:** Aktywność zawodowa mieszkańców jest stosunkowo wysoka, ale nadal istnieje potrzeba wsparcia grup wykluczonych z rynku pracy.

#### 4. Bezrobocie

**Wniosek:** Główne bariery zatrudnienia to brak miejsc pracy i problem z dojazdem.

**Podsumowanie:** Konieczne są działania wspierające lokalny rynek pracy i rozwój infrastruktury transportowej.

#### 5. Przemoc domowa

**Wniosek:** Na pytanie o obecność przemocy domowej w otoczeniu 29% badanych odpowiedziało, że zna osoby, które jej doświadczają. Kolejne 33% ma takie podejrzenia, mimo że nie ma pewności. 52% zadeklarowało, że wie, gdzie osoba doznająca przemocy może uzyskać pomoc w ich rejonie zamieszkania.

**Podsumowanie:** Świadomość społeczna jest wysoka, ale konieczne jest zwiększenie dostępności i promocji instytucji pomocowych.

#### 6. Źródła przemocy

**Wniosek:** Alkohol jest uznawany za główny czynnik przemocy domowej, a społeczeństwo odrzuca szkodliwe stereotypy dotyczące osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc.

**Podsumowanie:** Edukacja społeczna przynosi efekty, jednak nadal potrzebne są działania informacyjne i prewencyjne.

#### 7. Wychowanie dzieci

**Wniosek:** Zdecydowana większość badanych sprzeciwia się karom fizycznym i popiera ich prawny zakaz.

**Podsumowanie:** Rośnie świadomość wychowawcza społeczeństwa i potrzeba promocji pozytywnych metod wychowawczych.

#### 8. Sytuacja seniorów

**Wniosek:** Mieszkańcy oceniają sytuację osób starszych jako dobrą, a oferta działań dla seniorów jest uznawana za wystarczającą.

**Podsumowanie:** Miasto jest postrzegane jako przyjazna dla seniorów, choć brak opinii części badanych może wskazywać na niedostateczny kontakt z tym środowiskiem.

#### 9. Akceptacja osób niepełnosprawnych

**Wniosek:** Osoby niepełnosprawne są akceptowane społecznie, ale ich możliwości zatrudnienia są oceniane jako bardzo ograniczone.

**Podsumowanie:** Potrzebne są działania aktywizujące i promujące inkluzywny rynek pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

## 10. Ocena usług społecznych

**Wniosek:** Choć większość ocenia zaspokojenie potrzeb społecznych pozytywnie, duża część wskazuje na braki, szczególnie w opiece zdrowotnej i transporcie.

**Podsumowanie:** Kluczowe obszary do poprawy to ochrona zdrowia, komunikacja publiczna i profilaktyka uzależnień.

## 11. Współpraca z organizacjami

**Wniosek:** Oceny współpracy pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi są zróżnicowane. Najwięcej respondentów oceniło ją jako przeciętną (34%) lub dobrą (32%), co sugeruje umiarkowane zadowolenie z działań podejmowanych w tym zakresie.

**Podsumowanie:** Należy kontynuować i rozwijać współdziałanie z sektorem pozarządowym, dbając o transparentność i dostępność działań.

## 12. Korzystanie z pomocy społecznej

**Wniosek:** Pomoc społeczna trafia głównie do osób dotkniętych ubóstwem, bezrobociem i chorobami – choć większość mieszkańców z niej nie korzysta.

**Podsumowanie:** Wsparcie instytucjonalne jest ważnym elementem systemu, pomagającym grupom najbardziej narażonym na wykluczenie.

## 13. Działania profilaktyczne

**Wniosek:** Zdecydowana większość respondentów (79%) dostrzega potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, co świadczy o rosnącej świadomości społecznej w tym obszarze.

**Podsumowanie:** Edukacja, wsparcie psychologiczne i łatwy dostęp do specjalistów to kluczowe kierunki interwencji.

## 14. Relacje sąsiedzkie

**Wniosek:** Większość mieszkańców ma poprawne lub bardzo dobre relacje z sąsiadami.

**Podsumowanie:** Stosunki społeczne w lokalnej społeczności są stabilne, co sprzyja tworzeniu spójnej i wspierającej się wspólnoty.

### Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

W badaniu udział wzięło 6 osób.

### 1. Problemy społeczne

**Wniosek** W badaniu przeprowadzonym wśród pracowników MOPS cztery problemy społeczne zostały jednogłośnie uznane za bardzo lub raczej istotne. Są to: uzależnienie od alkoholu, problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa

domowego oraz uzależnienie rodzin od pomocy społecznej. Świadczy to o dużej skali trudności w funkcjonowaniu rodzin oraz wysokim poziomie zależności od instytucjonalnego wsparcia.

**Podsumowanie:** Zdaniem pracowników MOPS, wskazane problemy wymagają pilnych, zintegrowanych działań – zarówno profilaktycznych, jak i wspierających – które pomogą wzmocnić samodzielność i odpowiedzialność rodzin objętych pomocą społeczną.

## **2. Zróżnicowane potrzeby mieszkańców**

**Wniosek:** Mieszkańcy potrzebują różnych form wsparcia w jednakowym stopniu.

**Podsumowanie:** Działania powinny być kompleksowe i zindywidualizowane, obejmujące psychologów, terapeutów, specjalistów ds. uzależnień oraz profilaktykę.

## **3. Rola pomocy społecznej**

**Wniosek:** Pracownicy oceniają pomoc społeczną jako skuteczną w zapobieganiu trudnym sytuacjom.

**Podsumowanie:** System wsparcia funkcjonuje efektywnie i cieszy się zaufaniem, co tworzy dobrą podstawę do dalszego rozwoju usług społecznych.

## **4. Współpraca z władzami Miasta**

**Wniosek:** Władze lokalne są świadome potrzeb społecznych i podejmują działania we współpracy z MOPS.

**Podsumowanie:** Dobry przepływ informacji i szybka reakcja na potrzeby mieszkańców to fundament skutecznej polityki społecznej.

## **5. Stopień zaspokojenia potrzeb**

**Wniosek:** Większość potrzeb społecznych mieszkańców jest zaspokajana.

**Podsumowanie:** Działania MOPS i samorządu przynoszą efekty, jednak niezbędne są dalsze inwestycje w najbardziej zaniedbane obszary.

## **6. Priorytet – profilaktyka uzależnień**

**Wniosek:** Respondenci uznają profilaktykę uzależnień za najpilniejszy obszar do wzmocnienia.

**Podsumowanie:** Wymaga to intensyfikacji działań edukacyjnych, kampanii społecznych i dostępności terapii oraz poradnictwa.

## **7. Potrzeba działań profilaktycznych**

**Wniosek:** Profilaktyka uzależnień jest postrzegana jako kluczowe działanie przez wszystkich respondentów.

**Podsumowanie:** Jednomyślność wskazuje na konieczność uczynienia profilaktyki fundamentem strategii przeciwdziałania uzależnieniom.

## 8. Wsparcie psychologiczne dla rodzin

**Wniosek:** Najważniejsze jest zapewnienie wsparcia psychologicznego rodzinom zmagającym się z problemami, które wskazało aż **50%** badanych.

**Podsumowanie:** Interwencje psychologiczne powinny być łatwo dostępne, długofalowe i dostosowane do realiów życia rodzinnego.

## 9. Wypalenie zawodowe pracowników

**Wniosek:** Część pracowników MOPS doświadcza objawów wypalenia zawodowego.

**Podsumowanie:** Konieczne jest wdrożenie systemowego wsparcia – superwizji, szkoleń i opieki psychologicznej dla pracowników sektora pomocowego.

### Uczniowie:

W badaniu wzięło udział 84 uczniów z klas 4-6 oraz 58 uczniów z klas 7-8.

### 1. Relacje społeczne uczniów

**Wnioski:** Uczniowie klas 4–6 oraz 7–8 deklarują bardzo dobre relacje z opiekunami i dobre relacje z nauczycielami oraz rówieśnikami.

**Podsumowanie:** Środowisko szkolne wydaje się być wspierające i sprzyjające relacjom interpersonalnym, co jest pozytywnym fundamentem dla działań profilaktycznych i wychowawczych.

### 2. Postrzeganie i obecność alkoholu w środowisku uczniów

**Wnioski:** 12% uczniów klas 4-6 oraz 52% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Uczniowie wskazują przestrzeń publiczną i imprezy jako miejsca spożycia. Alkohol spożywany jest często z powodów społecznych (chęć zaimponowania, lepsza zabawa).

**Podsumowanie:** Należy zintensyfikować działania profilaktyczne oraz edukację społeczną, zwłaszcza w klasach 7–8, gdzie występuje największa ekspozycja na zachowania ryzykowne.

### 3. Własne doświadczenia uczniów z alkoholem

**Wnioski:** Większość uczniów nie spożywa alkoholu, ale niepokojące są dane dotyczące tych, którzy już próbowali, zwłaszcza bardzo młody wiek inicjacji (poniżej 8 lat): 67% uczniów klas 4-6 oraz 50% uczniów klas 7-8 pierwszy raz spożyło alkohol w wieku poniżej 8 lat. 33% uczniów klas 4-6 spróbowało alkoholu pomiędzy 11. a 13. rokiem życia. 50% uczniów klas 7-8 rozpoczęło spożywanie alkoholu powyżej 17 roku życia. Wódka to najczęściej wskazywany alkohol, co sugeruje kontakt z mocnymi trunkami już we wczesnym wieku.

**Podsumowanie:** Potrzebna jest szybka interwencja w zakresie edukacji zdrowotnej i budowania świadomości na temat konsekwencji spożywania alkoholu.

#### 4. Motywacje sięgania po alkohol

**Wnioski:** Główne przyczyny to zabawa, zapomnienie o problemach i presja rówieśników. W klasach 7–8 motywacje mają bardziej charakter towarzyski, w młodszych klasach także emocjonalny.

**Podsumowanie:** Wskazuje to na konieczność wzmocnienia działań wychowawczych i wsparcia emocjonalnego dla uczniów, szczególnie w klasach młodszych.

#### 6. Świadomość skutków uzależnień i dostępność alkoholu

**Wnioski:** Według 48% uczniów klas 4-6 oraz 74% uczniów klas 7-8 każdy może uzależnić się od alkoholu. 23% uczniów klas 4-6 oraz 38% uczniów klas 7-8 uważa, że w ich miejscowości są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.

**Podsumowanie:** Uczniowie mają świadomość zagrożeń, ale jednocześnie dostrzegają luki w lokalnym systemie kontroli dostępu do alkoholu.

#### 7. Palenie papierosów i e-papierosów

**Wnioski:** Palenie jest znacznie bardziej rozpowszechnione w klasach 7–8. Część uczniów pali regularnie już w klasach 4–6. Główne powody sięgania po papierosy to chęć zaimponowania, ciekawość i presja rówieśnicza.

**Podsumowanie:** Działania profilaktyczne muszą być kierowane również do młodszych uczniów, zanim dojdzie do utrwalenia szkodliwych nawyków.

#### 8. Narkotyki i dopalacze

**Wnioski:** 9% uczniów klas 4-6 oraz 10% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. 6% uczniów klas 4-6 oraz 2% uczniów klas 7-8 przyznało, że sami próbowali już narkotyków lub dopalaczy. Uczniowie w niewielkim stopniu przyznają się do kontaktu z narkotykami, ale dane są niespójne, co może świadczyć o obawie przed ujawnieniem prawdy. Większość uczniów nie zna miejsc, gdzie można zdobyć narkotyki, ale niektórzy potwierdzają ich obecność w środowisku szkolnym i lokalnym.

**Podsumowanie:** Konieczna jest precyzyjniejsza edukacja i badania, które pozwolą lepiej rozpoznać rzeczywisty stopień zagrożenia oraz skuteczna współpraca z rodzicami i instytucjami.

#### 9. Uzależnienia

cyfrowe

**Wnioski:** Uczniowie spędzają dużo czasu z telefonem i komputerem, a uzależnienie od Internetu i smartfona to zjawiska powszechnie dostrzegane. Część uczniów używa urządzeń mobilnych nawet powyżej 5 godzin dziennie.

**Podsumowanie:** Istnieje wyraźna potrzeba wprowadzenia programów profilaktycznych dotyczących higieny cyfrowej oraz promowania alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

## **10. Hazard**

**Wniosek:** Większość uczniów szkół podstawowych w Mieście Stoczek Łukowski nie ma doświadczeń związanych z grami hazardowymi – dotyczy to 82% uczniów klas 4–6 oraz 79% uczniów klas 7–8. Niemniej jednak 18% młodszych uczniów i aż 21% starszych uczniów przyznało, że brało udział w tego rodzaju aktywnościach, co stanowi istotny sygnał ostrzegawczy.

**Podsumowanie:** Pomimo stosunkowo niskiego odsetka uczniów mających styczność z hazardem, fakt, że niemal co piąty uczeń grał w gry hazardowe, powinien skłaniać do działań profilaktycznych. Konieczne jest zwiększenie edukacji w zakresie zagrożeń wynikających z hazardu, szczególnie wśród starszych uczniów.

## **11. Przemoc domowa**

**Wniosek:** 11% uczniów klas 4–6 i 9% uczniów klas 7–8 deklaruje, że doświadczyło przemocy domowej. Choć większość uczniów nie wskazuje takich doświadczeń, obecność przemocy domowej nawet w mniejszym odsetku wymaga poważnego potraktowania.

**Podsumowanie:** Zjawisko przemocy domowej dotyczy znacznej grupy dzieci. Każdy przypadek powinien być traktowany indywidualnie i z pełną uwagą. Wskazane są działania wspierające zarówno dzieci, jak i ich rodziny, oraz stworzenie bezpiecznych mechanizmów zgłaszania przemocy.

## **12. Przemoc rówieśnicza**

**Wniosek:** Uczniowie doświadczają przemocy rówieśniczej w różnych formach. Agresji słownej doświadcza 38% uczniów klas 4–6 i 22% uczniów klas 7–8. Przemocy psychicznej doświadcza 26% uczniów młodszych i 33% starszych, natomiast przemocy fizycznej – 32% uczniów klas 4–6 i 16% uczniów klas 7–8. Codziennie przemocy szkolnej doświadcza 7% młodszych i 5% starszych uczniów.

**Podsumowanie:** Dane wskazują, że przemoc rówieśnicza, zarówno fizyczna, jak i psychiczna, jest realnym i poważnym problemem, szczególnie w klasach 4–6. Należy wdrożyć programy profilaktyczne, warsztaty i kampanie edukacyjne, aby zmniejszyć skalę zjawiska i uczyć uczniów sposobów radzenia sobie z przemocą.



### 13. Napoje energetyczne

**Wniosek:** 23% uczniów klas 4–6 oraz 22% uczniów klas 7–8 deklaruje spożywanie napojów energetycznych. Aż 18% młodszych i 12% starszych uczniów uważa je za zdrowe. 63% młodszych i 77% starszych uczniów pije je raz w miesiącu, jednak 10% uczniów klas 4–6 i 15% uczniów klas 7–8 spożywa je raz w tygodniu, a część robi to jeszcze częściej – codziennie (16% SP 4–6).

**Podsumowanie:** Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów jest zjawiskiem powszechnym, a część dzieci nie jest świadoma ich szkodliwości. Potrzebna jest intensywna edukacja zdrowotna, informowanie o skutkach zdrowotnych oraz współpraca ze sklepami i rodzicami w celu ograniczenia dostępu do tych produktów.

### 14. Zachowania w czasie wolnym

**Wnioski:** Starsi uczniowie spędzają czas głównie w mediach społecznościowych, młodszy – na słuchaniu muzyki i oglądaniu treści rozrywkowych. Gry komputerowe są popularne, ale czas spędzany na graniu często przekracza zalecane normy.

**Podsumowanie:** Trzeba uczyć dzieci i młodzież rozsądnego zarządzania czasem wolnym oraz wspierać rodziców w kontrolowaniu korzystania z urządzeń cyfrowych.

### Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera szczegółowy obraz potrzeb, problemów i zasobów lokalnej społeczności, bazując na:

- analizie danych dotyczących sytuacji społecznej w ostatnich latach (tzw. diagnozie społecznej),
- obserwowanych kierunkach rozwoju, charakterystycznych zarówno dla kraju, regionu, jak i danej społeczności,
- przewidywanym okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na podstawie tych założeń przewiduje się, że realizacja celów strategicznych przyczyni się do zaktywizowania mieszkańców, co umożliwi im bardziej samodzielne, odpowiedzialne i skuteczne radzenie sobie z problemami. Realizacja planowanych zmian będzie możliwa dzięki zaangażowaniu wszystkich podmiotów działających w Mieście – instytucji publicznych, organizacji społecznych, lokalnych przedsiębiorców oraz samych mieszkańców.

Na podstawie dostępnych danych i diagnozy społecznej prognozuje się następujące kierunki rozwoju sytuacji społecznej w Mieście Stoczek Łukowski:

- **Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci, młodzieży i rodzin** – rozwój usług terapeutycznych oraz systematyczne działania profilaktyczne przyczynią się do wcześniejszego rozpoznawania problemów psychicznych i uzależnień, co pozwoli na skuteczniejsze wsparcie i ograniczenie eskalacji problemów emocjonalnych i społecznych.
- **Zwiększenie aktywności zawodowej i zmniejszenie bezrobocia** – realizacja szkoleń zawodowych, programów doradczych i mentoringowych pozwoli osobom długotrwale bezrobotnym, młodzieży oraz osobom z niepełnosprawnościami zdobyć kompetencje zawodowe zgodne z potrzebami lokalnego rynku pracy, co zwiększy ich szanse na zatrudnienie.
- **Rozwój społecznych i zawodowych kompetencji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** – poprzez zindywidualizowane wsparcie, w tym szkolenia i pośrednictwo pracy, osoby te zyskają nowe możliwości rozwoju, co w dłuższej perspektywie wpłynie na poprawę ich sytuacji bytowej i zwiększenie integracji społecznej.
- **Wzrost jakości życia i integracji osób starszych** – organizacja wydarzeń integracyjnych, wsparcia psychologicznego i programów międzypokoleniowych przyczyni się do przeciwdziałania samotności, marginalizacji oraz do aktywizacji tej grupy społecznej.
- **Zwiększenie dostępności usług i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami** – dzięki warsztatom aktywizującym, programom zatrudnieniowym i działaniom na rzecz likwidacji barier architektonicznych oraz cyfrowych, poprawią się warunki życia, samodzielność i partycypacja osób z niepełnosprawnościami.
- **Wzrost roli i efektywności lokalnych organizacji pozarządowych oraz inicjatyw oddolnych** – przewiduje się wzrost liczby aktywnych NGO, większą skuteczność pozyskiwania funduszy oraz zaangażowania mieszkańców w lokalne projekty. Rozwój mikrograntów i wsparcia dla nieformalnych grup sąsiedzkich wpłynie na wzrost poczucia odpowiedzialności za lokalną społeczność.
- **Rozwój kultury wolontariatu i wzrost zaangażowania obywatelskiego** – kampanie promujące wolontariat, systemy motywacyjne i tworzenie przestrzeni do działania dla wolontariuszy przyczynią się do budowy społeczeństwa obywatelskiego oraz większej solidarności międzyludzkiej.

## CZEŚĆ ANALITYCZNA

### Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w mieście. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Miasta Stoczek Łukowski przedstawia poniższa tabela.

| MOCNE STRONY                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | SŁABE STRONY                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>Silne relacje sąsiedzkie – badani mieszkańcy mają dobre lub bardzo dobre relacje z sąsiadami.</i></li><li>• <i>Aktywność społeczno-kulturalna – 72% mieszkańców uczestniczy w wydarzeniach lokalnych.</i></li><li>• <i>Dobre warunki mieszkaniowe – 68% mieszkańców pozytywnie ocenia swoje warunki bytowe.</i></li><li>• <i>Wysoka świadomość na temat przemocy domowej – większość mieszkańców odrzuca stereotypy i mity o przemocy.</i></li><li>• <i>Akceptacja osób niepełnosprawnych – 67% uważa, że są one dobrze postrzegane w społeczności.</i></li><li>• <i>Stabilna współpraca instytucji pomocowych z samorządem – pracownicy MOPS oceniają ją jako dobrą lub bardzo dobrą.</i></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>Starzejące się społeczeństwo i spadek liczby mieszkańców – z 2472 w 2022 r. do 2417 w 2024 r.</i></li><li>• <i>Brak kompleksowej pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy – w 2024 r. oferowano jedynie mieszkania socjalne.</i></li><li>• <i>Niska aktywność zawodowa części mieszkańców – dominują osoby niepracujące i bezrobotne bez prawa do zasiłku.</i></li><li>• <i>Wzrost interwencji związanych z alkoholem i narkotykami – aż 15 w 2024 r., trzykrotny wzrost względem 2022.</i></li><li>• <i>Niska liczba działań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – brak kontroli punktów sprzedaży alkoholu.</i></li><li>• <i>Ograniczony udział rodziców w działaniach profilaktycznych dla</i></li></ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p><i>młodzieży – brak ich uczestnictwa w latach 2023–2024.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Brak wiary w możliwość zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami – tylko 20% mieszkańców uważa, że mogą oni znaleźć pracę w mieście.</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SZANSE</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>ZAGROŻENIA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Zwiększenie działań profilaktycznych w szkołach i wśród rodzin – mieszkańcy widzą potrzebę edukacji nt. uzależnień i przemocy.</i></li> <li><i>Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej – postulowane przez mieszkańców jako potrzebne działania.</i></li> <li><i>Rozbudowa usług dla osób starszych i przewlekle chorych – zgodnie z rosnącym zapotrzebowaniem.</i></li> <li><i>Promocja zdrowego stylu życia i wzmacnianie świadomości zdrowotnej – np. w kontekście uzależnień.</i></li> <li><i>Potencjał integracji międzypokoleniowej – większość mieszkańców uczestniczy w wydarzeniach lokalnych.</i></li> <li><i>Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych (np. z funduszy UE) – na rozwój usług społecznych i profilaktyki.</i></li> <li><i>Wysoka deklaratywna gotowość mieszkańców do aktywności – może być podstawą tworzenia lokalnych inicjatyw.</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li><i>Rosnące uzależnienia wśród mieszkańców – alkohol, narkotyki, papierosy oraz uzależnienia behawioralne.</i></li> <li><i>Trwale ubóstwo i bezrobocie jako jedno z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej.</i></li> <li><i>Niski poziom świadomości o możliwościach uzyskania pomocy w przypadkach przemocy – 48% mieszkańców nie wie, gdzie szukać wsparcia.</i></li> <li><i>Zwiększająca się liczba interwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu/narkotyków – z 3 w 2022 do 15 w 2024.</i></li> <li><i>Możliwe ukrywanie problemów alkoholowych w rodzinach – brak wniosków o pomoc nie musi oznaczać ich braku.</i></li> <li><i>Zaniedbania w rozwoju dzieci i młodzieży – wskazane przez część pracowników instytucjonalnych jako istotny problem.</i></li> </ul> |

## CZĘŚĆ PROGRAMOWA

### Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Stoczek Łukowski jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawienie sytuacji mieszkańców.

Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Miasta. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Stoczek Łukowski pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Mieście.

Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2025-2034, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- wizję – jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować;
- misję – stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w Mieście;
- cele strategiczne – wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w Mieście;
- cele operacyjne – są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja niniejszej Strategii brzmi:

**Miasto Stoczek Łukowski jako społeczność aktywna, wrażliwa i odpowiedzialna, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, sytuacji życiowej czy sprawności – ma dostęp do kompleksowego wsparcia, warunków do rozwoju oraz poczucie bezpieczeństwa i przynależności. Wizją jest stworzenie przyjaznego środowiska, które skutecznie reaguje na problemy społeczne, przeciwdziała ich powstawaniu, a poprzez współpracę instytucji, organizacji i mieszkańców wspiera rozwój silnych, zdrowych i zintegrowanych rodzin.**

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji. Misja Miasta Stoczek Łukowski na lata 2025-2034 brzmi:

**Tworzenie spójnego, zintegrowanego i otwartego systemu wsparcia społecznego, który umożliwia mieszkańcom Miasta Stoczek Łukowski godne życie, rozwój osobisty i społeczny, przeciwdziała wykluczeniu, a także wspiera rodziny, osoby starsze, niepełnosprawne, zagrożone ubóstwem i bezrobociem. Misją jest budowanie lokalnej**

wspólnoty opartej na wzajemnej pomocy, współodpowiedzialności i solidarności społecznej.

Harmonogram realizacji Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

| <b>CEL STRATEGICZNY 1: Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                       |                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Opis szczegółowy                                                                                                                      | Formy realizacji                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Wskaźniki                                                             | Realizatorzy            |
| 1. Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Organizacja Szkolnych Dni Profilaktyki z różnorodnymi atrakcjami edukacyjnymi i interaktywnymi wykładami</li> <li>Regularne warsztaty i zajęcia tematyczne dotyczące uzależnień (np. od substancji psychoaktywnych, gier komputerowych, mediów społecznościowych)</li> <li>Spotkania informacyjne i konsultacje z rodzicami na temat rozpoznawania symptomów uzależnień oraz sposobów wsparcia dzieci</li> <li>Edukacja na temat higieny cyfrowej, bezpieczeństwa w sieci, przeciwdziałania cyberprzemocy</li> <li>Programy profilaktyczne włączające elementy</li> </ul> | <p>Liczba warsztatów,<br/>Liczba uczestników,<br/>Liczba kampanii</p> | KRPA,<br>szkoły,<br>OPS |

|                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                             |                   |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-------------------|
|                                                                 | <p>edukacji emocjonalnej i rozwijające kompetencje społeczne</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kampanie informacyjne w szkołach, mediach lokalnych i społecznościowych dotyczące zdrowego stylu życia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                             |                   |
| 1.2. Rozwój systemu wsparcia psychologicznego i terapeutycznego | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizacja grup wsparcia dla rodzin zmagających się z problemami wychowawczymi, emocjonalnymi lub uzależnieniami</li> <li>• Współpraca ze specjalistycznymi placówkami i organizacjami pomocowymi w celu kierowania do dalszej terapii</li> <li>• Prowadzenie cyklicznych szkoleń dla nauczycieli i wychowawców z zakresu rozpoznawania problemów psychicznych i interwencji kryzysowej</li> <li>• Monitoring i ewaluacja potrzeb uczniów oraz</li> </ul> | Liczba rodzin objętych wsparciem, liczba godzin konsultacji | MOPS, szkoły, NGO |

|                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                              |                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
|                                                                                             | skuteczności oferowanego wsparcia, dostosowanie oferty do zmieniających się potrzeb                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                              |                         |
| 1.3. Promowanie pozytywnych metod wychowawczych i przeciwdziałanie bezradności wychowawczej | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Realizacja kampanii społecznych skierowanych do rodziców i opiekunów, propagujących metody wychowawcze oparte na dialogu i wzajemnym szacunku</li> <li>• Organizacja warsztatów i szkoleń dla rodziców dotyczących komunikacji z dziećmi, radzenia sobie z trudnymi zachowaniami i wzmacniania więzi rodzinnych</li> <li>• Udostępnianie materiałów edukacyjnych i poradników dotyczących nowoczesnych, pozytywnych metod wychowawczych</li> <li>• Tworzenie grup wsparcia dla rodziców, umożliwiających wymianę doświadczeń i wspólne rozwiązywanie problemów wychowawczych</li> </ul> | <p>Liczba uczestników warsztatów</p> <p>Liczba kampanii</p> <p>Liczba zorganizowanych wydarzeń</p> <p>Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych</p> <p>Liczba stworzonych grup wsparcia</p> <p>Liczba podmiotów współpracujących</p> | MOPS, szkoły, kuratorzy |



|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Współpraca z lokalnymi instytucjami i ekspertami w celu promowania kampanii i działań edukacyjnych</li> <li>• Organizacja wydarzeń rodzinnych integrujących rodziców i dzieci, wzmacniających pozytywne relacje w rodzinie</li> </ul> |  |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

| <b>CEL STRATEGICZNY 2: Aktywizacja zawodowa i przeciwdziałanie bezrobociu</b> |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                      |              |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Cel szczegółowy                                                               | Formy realizacji                                                                                                                                                                                                                        | Wskaźniki                                                                            | Realizatorzy |
| 2.1. Wsparcie osób bezrobotnych w wejściu na rynek pracy                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizacja szkoleń zawodowych</li> <li>• Doradztwo zawodowe</li> <li>• Staże i praktyki zawodowe</li> </ul>                                                                                   | <p>Liczba osób objętych wsparciem,</p> <p>Liczba osób podejmujących zatrudnienie</p> | MOPS, NGO    |
| 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej mobilność zawodową                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Usprawnienie lokalnego transportu publicznego</li> <li>• Informowanie o możliwościach dojazdu do pracy</li> </ul>                                                                              | <p>Liczba działań promujących</p> <p>dostępność transportu</p>                       | UM, MOPS     |
| 2.3. Wsparcie dla młodych osób wchodzących na rynek pracy                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizowanie warsztatów pt.: „pierwsza praca”, w tym cykliczne spotkania edukacyjne dla młodzieży w wieku 16–26 lat (zwłaszcza uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych oraz</li> </ul> | <p>Liczba uczestników programów, warsztatów</p>                                      | szkoły, MOPS |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>osób niezarejestrowanych jako bezrobotne), mające na celu przygotowanie ich do wejścia na rynek pracy.</p> <p>Zakres tematyczny warsztatów może obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ tworzenie profesjonalnych CV i listów motywacyjnych,</li> <li>→ przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej (symulacje rozmów z pracodawcą),</li> <li>→ poznanie praw i obowiązków pracownika (kodeks pracy w praktyce),</li> <li>→ zagadnienia dotyczące pierwszych form zatrudnienia (staż, umowa zlecenie, umowa o pracę, samozatrudnienie),</li> <li>→ podstawy przedsiębiorczości i zarządzania budżetem osobistym.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Możliwość tworzenia programów mentoringowych, czyli długofalowe wsparcie</li> </ul> |  |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |  |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>indywidualne lub grupowe polegające na łączeniu młodych osób z doświadczonymi mentorami (np. przedsiębiorcami, pracownikami samorządowymi, osobami z doświadczeniem zawodowym), którzy dzielą się wiedzą, inspirują, wspierają w podejmowaniu decyzji i w planowaniu ścieżki kariery. Program może obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ indywidualne sesje mentoringowe,</li> <li>→ wizyty studyjne u pracodawców,</li> <li>→ konsultacje z doradcą zawodowym,</li> <li>→ networking i spotkania motywacyjne,</li> <li>→ tworzenie indywidualnych planów rozwoju zawodowego.</li> </ul> |  |  |
|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

| CEL STRATEGICZNY 3: Wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami |                  |           |              |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------|-----------|--------------|
| Cel szczegółowy                                                       | Formy realizacji | Wskaźniki | Realizatorzy |

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                   |              |
|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------|
| 3.1. Wzmacnianie usług opiekuńczych i specjalistycznych | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych</li> <li>• Organizacja usług wytnieniowych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Liczba osób objętych usługami,</p> <p>Liczba godzin opieki</p> | MOPS, NGO    |
| 3.2. Aktywizacja społeczna i kulturalna seniorów        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizacja stałych miejsc spotkań dla osób starszych w formie np. klubów seniora (np. w świetlicach, przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej), które pełnią funkcję centrum integracji, aktywizacji i wsparcia.</li> <li>• Prowadzenie regularnych zajęć: gimnastyka prozdrowotna, zajęcia manualne (np. rękodzieło, malarstwo, decoupage), spotkania tematyczne (np. z dietetykiem, farmaceutą, policją).</li> <li>• Wprowadzenie dyżurów osób wspierających – pracownika socjalnego, animatora społecznego lub terapeuty zajęciowego.</li> <li>• Organizacja świąt i uroczystości okolicznościowych (np. Dzień Seniora, spotkania opłatkowe).</li> </ul> | <p>Liczba wydarzeń,</p> <p>Liczba uczestników</p>                 | MOPS, szkoły |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizacja wycieczek i wydarzeń integracyjnych, w tym np.: <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Wyjazdy jednodniowe i kilkudniowe o charakterze turystycznym, rekreacyjnym lub edukacyjnym (np. do miejsc pamięci narodowej, uzdrowisk, instytucji kultury, muzeów, teatrów).</li> <li>→ Wspólne wyjazdy z innymi grupami senioralnymi z sąsiednich miast – jako forma integracji międzymiastowej.</li> <li>→ Organizowanie plenerowych wydarzeń integracyjnych (ogniska, pikniki międzypokoleniowe, rajdy nordic walking).</li> </ul> </li> <li>• Realizacja programów międzypokoleniowych: <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Organizacja cyklicznych spotkań seniorów z dziećmi i młodzieżą, np. w ramach warsztatów kulinarnych, zajęć z rękodzieła, czy</li> </ul> </li> </ul> |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>wspólnego czytania książek.</p> <p>→ Tworzenie wspólnych projektów artystycznych i społecznych (np. spektakli, wystaw, śpiewników tradycyjnych).</p> <p>→ Programy mentoringowe – starsi mieszkańcy przekazują młodszym wiedzę nt. historii lokalnej, tradycji, rzemiosła, wartości społecznych.</p> <p>→ Konkursy i turnieje łączące pokolenia (np. wspólne quizy, gry planszowe, turnieje szachowe i warcabowe).</p> <p>• Wsparcie psychologiczne i edukacyjne dla seniorów</p> <p>→ Spotkania z psychologiem nt. radzenia sobie z samotnością, utratą bliskich, chorobą.</p> <p>→ Warsztaty nt. korzystania z nowych technologii (np. „Senior online” – nauka obsługi smartfona, komputera, bankowości elektronicznej).</p> |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|  |                                                                                                                                                          |  |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>→ Szkolenia z zakresu bezpieczeństwa (np. „Bezpieczny senior” – jak rozpoznawać oszustwa, jak zadbać o bezpieczeństwo w domu i w ruchu drogowym).</p> |  |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                      |                          |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <p>3.3. Integracja osób niepełnosprawnych</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizacja warsztatów aktywizujących dla osób z niepełnosprawnościami, w tym: <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Prowadzenie zajęć arteterapeutycznych, np. malarstwo, ceramika, rękodzieło, muzyka jako forma ekspresji emocji i budowania poczucia sprawczości.</li> <li>→ Zajęcia z zakresu terapii zajęciowej rozwijające zdolności manualne i poznawcze – np. wykonywanie przedmiotów użytkowych, gotowanie.</li> <li>→ Tworzenie grup samopomocowych, w których uczestnicy dzielą się doświadczeniem i wspierają w</li> </ul> </li> </ul> | <p>Liczba uczestników,<br/>Liczba<br/>zrealizowanych<br/>działań</p> | <p>MOPS, UM,<br/>NGO</p> |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------|



|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>codziennym funkcjonowaniu.</p> <p>→ Zajęcia integracyjne z udziałem osób sprawnych – np. wspólne działania artystyczne, wystawy, konkursy, wydarzenia publiczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Programy wsparcia w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami</li> </ul> <p>→ Doradztwo zawodowe ukierunkowane na mocne strony i realne możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności (fizycznymi, intelektualnymi, psychicznymi).</p> <p>→ Organizacja szkoleń zawodowych dostosowanych do potrzeb i potencjału uczestników – np. kursy komputerowe, ogrodnicze, kulinarne, podstawowe usługi biurowe.</p> <p>→ Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu</p> |  |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>tworzenia miejsc pracy chronionej, praktyk i staży – także z wykorzystaniem form pracy zdalnej.</p> <p>→ Pośrednictwo pracy oraz wsparcie trenera pracy w początkowym etapie zatrudnienia.</p> <p>→ Promowanie dobrych praktyk zatrudniania osób z niepełnosprawnościami wśród lokalnych firm i instytucji.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (urząd Miasta, biblioteka, ośrodek zdrowia, szkoły).</li> <li>→ Montaż udogodnień: podjazdów, wind, poręczy, oznaczeń kontrastowych dla osób z dysfunkcją wzroku, toalet przystosowanych do</li> </ul> </li> </ul> |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | <p>potrzeb osób z ograniczoną mobilnością.</p> <p>→ Wprowadzanie rozwiązań cyfrowych przyjaznych osobom z niepełnosprawnościami – np. strony internetowe zgodne z WCAG, tłumaczenia na język migowy, dokumenty w formacie łatwym do czytania (ETR).</p> <p>→ Dostosowanie przystanków, chodników i przejść dla pieszych – m.in. pasy ostrzegawcze, sygnalizacja dźwiękowa.</p> |  |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

r

| <b>CEL STRATEGICZNY 4: Wzmocnienie lokalnej współpracy i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego</b> |                                                                                                                                                                               |                                                    |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--------------|
| Cel szczegółowy                                                                                   | Formy realizacji                                                                                                                                                              | Wskaźniki                                          | Realizatorzy |
| 4.1. Wsparcie i rozwój organizacji pozarządowych                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Organizowanie corocznych konkursów na realizację zadań publicznych w obszarze integracji społecznej, profilaktyki, edukacji</li> </ul> | <p>Liczba wspartych NGO,</p> <p>Liczba szkoleń</p> | UM, MOPS     |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                 |                      |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
|                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Prowadzenie szkoleń z zakresu pisania projektów, pozyskiwania środków zewnętrznych oraz prowadzenia księgowości w NGO.</li> </ul>                                                                                                   |                                                                                                 |                      |
| 4.2. Wzmocnienie wolontariatu lokalnego              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Realizacja kampanii informacyjnych w szkołach i w przestrzeni publicznej zachęcających do wolontariatu</li> <li>• Wprowadzenie lokalnych systemów motywacyjnych (np. dyplomy, wyróżnienia, wydarzenia dla wolontariuszy)</li> </ul> | Liczba wolontariuszy<br><br>Liczba zrealizowanych działań wolontariackich                       | szkoły, MOPS         |
| 4.3. Rozwój pomocy sąsiedzkiej i inicjatyw oddolnych | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ogłaszanie naborów na mikrogranty dla mieszkańców i nieformalnych grup sąsiedzkich na działania społeczne (np. wspólne ogródki, wydarzenia osiedlowe),</li> <li>• Organizacja spotkań integracyjnych .</li> </ul>                   | Liczba mikrograntów,<br><br>Liczba zrealizowanych inicjatyw,<br><br>Liczba uczestników wydarzeń | UM, MOPS, mieszkańcy |

Ten harmonogram uwzględnia różnorodne potrzeby społeczności, dąży do zwiększenia wsparcia dla mieszkańców oraz poprawy jakości życia w Mieście poprzez systematyczne i skoordynowane działania wszystkich zaangażowanych podmiotów.

## **Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii**

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Mieście niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- Oceny zasobów pomocy społecznej;
- Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej;
- Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Wspierania Rodziny;
- Sprawozdanie ze współpracy Miasta Stoczek Łukowski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stoczku Łukowskim jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Miasta. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny – występujący we wszystkich częściach strategii.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii – (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);
- skuteczności – (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- trafności – (czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Miasta?).

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Strategia będzie podlegała corocznej ewaluacji. Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności dokumentu w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych.

Zaleca się także aktualizację Strategii nie rzadziej niż raz na rok, chyba że wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne wskazują na konieczność zmiany celów bądź zadań i programów pomocowych w trybie natychmiastowym. Aktualizacja Strategii powinna obejmować procedurę wprowadzenia zmian do dokumentu oraz niezbędne czynności, formularze oraz schemat działania związany ze zgłaszaniem, analizowaniem i wprowadzeniem korekt. Roczne raporty monitoringowe, zawierające wnioski, sugestie i rekomendacje, pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Korekta działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Strategia powinna być

aktualizowana po uprzednio przeprowadzonej ewaluacji, na podstawie zawartych w niej wniosków i rekomendacji.

### **Źródła finansowania**

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Stoczek Łukowski na lata 2025 – 2034 będą m.in.: budżet Miasta, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Miasta będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych Miasta oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).